

**ЗВО «ВІДКРИТИЙ МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ «УКРАЇНА»**

ЗАТВЕРДЖУЮ:
Голова приймальної комісії
Університету «Україна»
Петро ГАЛАНЧУК
червня 2025 р.

ПРОГРАМА

фахового вступного випробування до аспірантури
на здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю **С1 Економіка та міжнародні економічні відносини**

Розробники програми: д.е.н., професор, завідувач кафедри управління та адміністрування Дубас Р.Г, к.е.н, доцент, доцент кафедри управління та адміністрування Самофалова М.О.

Розглянуто та ухвалено на спільному засіданні кафедр управління та адміністрування і фінансів та обліку Інституту економіки та менеджменту

Протокол № 11 від «23» червня 2025 року

Затверджено на засіданні Вченої ради Інституту економіки та менеджменту

Протокол № 5 від «25» червня 2025 року

ВСТУП

Програма фахового вступного випробування для здобуття освітнього ступеня доктора філософії за спеціальністю С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини» базується на вимогах освітньо-наукової програми підготовки здобувачів освіти та є науково-методичним документом, який забезпечує комплексний підхід до оцінювання рівня теоретичної та практичної підготовки здобувачів освіти до професійної діяльності.

Мета фахового вступного випробування – визначити обсяг та рівень теоретичних знань, практичних навичок та вмінь із профільних дисциплін у галузях економіки, маркетингу, управління та адміністрування економічної діяльності підприємств та галузей.

Завданнями фахового вступного випробування є:

- перевірка розуміння вступником програмного матеріалу профільної дисципліни професійної підготовки;
- оцінювання здатності вступника до творчого використання набутих знань;
- аналіз уміння вступника сформулювати своє ставлення до конкретних проблем економічної діяльності організацій (підприємств, галузей) в умовах ринку.

До програми фахового вступного випробування включено навчальний матеріал нормативних дисциплін циклу професійної підготовки бакалавра (магістра) за спеціальністю С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини». Це дозволяє комплексно оцінити рівень теоретичної і практичної підготовки вступників, визначити ступінь орієнтації в реальному соціально-економічному середовищі та освоєння основних професійних навичок, необхідних для продовження навчання на третьому (освітньо-науковому) рівні.

Фахове вступне випробування проводять у формі письмового тестування, що дає змогу перевірити теоретичні знання вступників, їх уміння логічно мислити та вирішувати проблемні ситуації з економіки підприємства та організації управління підприємством (галуззю).

Програма вступного фахового випробування містить питання з дисциплін:

1. Економіка теорія.
2. Економічна підприємства.
3. Національна економіка.

До програми додається список рекомендованих джерел.

ПОРЯДОК СКЛАДАННЯ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Організація вступного випробування здійснюється відповідно до Положення про приймальну комісію Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна».

Вступний екзамен здійснюється у письмовій формі по екзаменаційному білету, що включає **задачу, 5 тестових завдань та три теоретичних питання** з вищезазначених навчальних дисциплін.

При проведенні вступного екзамену встановлюються критерії оцінки знань вступників у відповідності до кредитно-модульної системи оцінювання.

Оцінка **«відмінно» (167-200 балів)** – глибокі вичерпні знання всього програмного матеріалу, розуміння сутності і взаємозв'язку розглянутих процесів і явищ. Правильні відповіді на всі чи практично всі тестові завдання екзаменаційного білета. Логічна, послідовна, змістовна та правильна відповідь на теоретичні питання.

Оцінка **«добре» (134-166 балів)** – тверді і досить повні знання всього програмного матеріалу, розуміння сутності і взаємозв'язку розглянутих процесів і явищ. Правильні відповіді на більшість тестових завдань екзаменаційного білета. Логічна та правильна, але нерозгорнута відповідь на теоретичні питання.

Оцінка **«задовільно» (100-133 балів)** – знання та розуміння основних питань програми. Правильні відповіді на тестові завдання екзаменаційного білета. Нерозгорнута, але без грубих помилок, відповідь на теоретичні запитання.

Оцінка **«незадовільно» (менше 100 балів)** – неправильні відповіді на тестові завдання, нерозуміння сутності теоретичних питань, демонстрація незнання матеріалів рекомендованої літератури.

Нарахування балів відбувається так: за теоретичне запитання можна отримати максимально 40 балів; 6 балів за кожен правильну відповідь на тестові завдання та 50 балів за вирішену задачу: $(3*40) + (1*50) + (5*6) = 200$.

Вступник, який отримав на вступному випробуванні оцінку менше 100 балів, не допускається до участі у конкурсному відборі. Успішне складання вступного випробування є основою для участі в конкурсі на зарахування для навчання за освітньо-науковою програмою підготовки докторів філософії зі спеціальності С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини».

Час проведення вступного випробування становить дві академічні години (1 година 20 хвилин).

ПРОГРАМА ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

ТЕМА 1. Вступ у ринкову економіку

Економіка, основні поняття, проблеми. Підприємства, цілі діяльності, форми власності, організаційні форми. Продукція підприємства, її галузеві особливості, методи вимірювання обсягу виробництва продукції. Економічний механізм діяльності підприємства, його взаємозв'язки, державні та ринкові регулятори, їх характеристика.

ТЕМА 2. Основні засоби та вкладення

Основні засоби та вкладення, їх сутність та значення. Склад основних засобів (фондів), характеристика, галузеві особливості структури. Моральний і фізичний знос основних фондів, амортизація та відновлення. Методи оцінки та обліку основних фондів. Показники ефективності використання основних фондів та напрямки їх підвищення. Інвестиції як джерело основних фондів.

ТЕМА 3. Обігові кошти

Обігові кошти, поняття, їх склад та структура. Нормовані та ненормовані обігові кошти. Методика розрахунку потреби в обігових коштах. Показники ефективності використання обігових коштів та шляхи прискорення їх обігу.

ТЕМА 4. Кадри, продуктивність праці та її оплата

Склад і структура кадрів підприємства, галузеві особливості. Система підготовки та підвищення кваліфікації кадрів. Методи розрахунку потреби в кадрах. Продуктивність праці, її значення, показники і методи вимірювання. Основні напрямки підвищення продуктивності праці.

Оплата праці, її склад та регулювання. Тарифна система. Форми та системи оплати праці робітників та службовців. Формування фонду оплати праці, методи розрахунків.

ТЕМА 5. Економічні результати діяльності підприємства

Ціноутворення, методи визначення раціонального рівня цін із урахуванням кон'юнктури ринку. Валовий дохід, його склад. Прибуток, його визначальні фактори. Рентабельність продукції та виробництва, основні шляхи її підвищення. Оцінка фінансового стану підприємства.

Сутність економічного ефекту та ефективність. Інновації, поняття, класифікація. Джерела та ефективність інновацій та інвестицій. Методи й етапи розрахунку ефективності в умовах різних форм власності.

ТЕМА 6. Планування як складова процесу управління

Поняття і значення планування. Поняття планування як функції управління. Види планування в залежності від: ступеню охоплення – *загальне планування і часткове*; змісту планування в аспекті підприємницької політики – *стратегічне, тактичне й оперативне* планування; об'єкту (предмету) планування – *цільове планування, програмне і планування дії*; сфери діяльності – *планування збуту, планування виробництва, планування персоналу, планування фінансів, інвестиційне планування, загальне планування*; терміну – *короткострокове, середньострокове і довгострокове* планування.

Критерії вибору форми планування. Основні принципи планування: повнота планування, деталізація планування, точність, ясність, еластичність і гнучкість планування, «закони вирівнювання планування», економічність планування.

Критерії ефективності планування. Корисність планування, витрати на планування. *Функціональні критерії планування:* зменшення складності, функція ініціювання, функція прогнозування, функція забезпечення безпеки управління, функція оптимізації, координації та інтеграції, контролю.

Схема процесу планування в організації. Основні фази процесу планування.

Методика планування (спрямованість планування). Система

планування. Види планування (загальне, стратегічне, тактичне, оперативне) та їх зміст.

Інструменти процесу планування. Прогнозування. Сутність прогнозування. Кількісні методи прогнозування: аналіз часових рядів; причинно-наслідкове моделювання (регресійні моделі, економічні моделі). Якісні методи прогнозування: метод Делфі; модель очікування споживача.

Метод оцінки та перегляду планів (PERT) та метод критичного шляху (CPM). Призначення методів PERT та CPM, їх загальні риси та відмінності. Основні етапи планування робіт за методом PERT (CPM).

Платіжна матриця та дерево рішень. Сутність і цілі застосування платіжної матриці. Процес вибору кращого варіанту за допомогою платіжної матриці. Ідея методу «дерева рішень». Побудова дерева рішень та вибір оптимального варіанту.

Інші інструменти планування. Лінійне програмування. Аналіз безбитковості. Моделі управління запасами. Моделі теорії черг. Теорія ігор. Переваги та недоліки використання кількісних методів у плануванні.

Платіжна матриця та дерево рішень. Сутність і цілі застосування платіжної матриці. Процес вибору кращого варіанту за допомогою платіжної матриці. Ідея методу «дерева рішень». Побудова дерева рішень та вибір оптимального варіанту. *Інші інструменти планування.* Лінійне програмування. Аналіз безбитковості. Моделі управління запасами. Моделі теорії черг. Теорія ігор. Переваги та недоліки використання кількісних методів у плануванні.

Основні сучасні напрямки автоматизації промислового виробництва. Зміна пріоритету масового виробництва на користь серійного. Автоматизація потокового виробництва. Ефективність виробничих систем в умовах загальної автоматизації, «безлюдне виробництво». Сутність виштовхуючої та тягнутої виробничих систем. Системи виробництва «сьогодні на сьогодні», «точно-вчасно», «Канбан», МРП, МРП-2 та інші.

Організація гнучких виробничих систем (PM5). Класифікація PM3-

систем. Оцінка та ефективність гнучкості виробництва. Інтегровані виробничі системи. Організація та обслуговування автоматичного виробництва.

ТЕМА 7. Основи організації виробництва

Історична довідка про розвиток науки про організацію виробництва.

Організація як функція управління. Сутність функції організації та її місце в системі управління. Цілі організаційної діяльності. Організаційна структура управління. Формальні та неформальні організації. Зміст процесу організації.

Розподіл праці (спеціалізація). Сутність спеціалізації. Горизонтальний та вертикальний поділ праці. Недоліки спеціалізації. Шляхи подолання недоліків спеціалізації (ротація робіт, розширення поля робіт, збагачення праці, проєктування робіт).

Головні елементи та функції виробництва. Принципи організації виробництва. Виробнича потужність. Поняття провідного обладнання та виробничої потужності. Стримуючі фактори. Порядок обчислення виробничої потужності дільниць, цехів та підприємств. Зв'язок виробничої потужності з виробничою програмою.

Структура виробничого процесу та принципи його раціональної організації. Виробничий цикл, його структура, тривалість циклу простого та складного виробничого процесу. Циклограма виробничого процесу та її оптимізація.

Типи виробництв та підприємств. Технологічна та предметна спеціалізація. Виробничі структури підприємств та напрямки їх раціоналізації. Створення організаційних структур виробничого процесу та їх реорганізація. Особливості організації виробництва на малому підприємстві.

Класифікація потокових ліній. Основи організації однопредметних та багатопредметних потокових ліній. Види заділів на потокових лініях та їх розрахунок. Оцінка обсягу незавершеного виробництва. Розрахунок

безперервно-потоккових, прямотоккових ліній та потоккових ліній серійного виробництва.

Види робочих місць, принципи раціональної організації робочих місць, їх планування, обладнання, засоби зв'язку. Чергове, планово-попереджувальне та стандартне обслуговування робочих місць. Організація праці на підприємстві та розрахунок фонду робочого часу.

ТЕМА 8. Створення та освоєння нової продукції

Процес СОНП, його структура та зв'язок із життєвим циклом виробу. Основні етапи створення нової продукції. Організація та фінансування наукових досліджень. Застосування принципу «роялті». Ризикові фірми та їх внесок у процес СОНП.

Етапи розробки нової продукції (конструкторської підготовки виробництва). Зв'язок оригінальних технічних рішень із вартістю та конкурентоздатністю продукції. Значення стандартизації у створенні нової продукції та співвідношення нових і стандартизованих технічних рішень. Застосування та можливості систем автоматизованого проектування (САПР). Джерела фінансування та склад кошторису витрат на дослідно-конструкторські роботи. Зміст та основні етапи технологічної підготовки виробництва. Вибір обладнання та оптимального варіанту технології. Зв'язок життєвого циклу продукції з періодом амортизації обладнання. «Високі технології» та організаційна тріада «нова продукція – нова технологія – нове підприємство».

Ціль і задачі функціонально-вартісного аналізу (ФВА). Понятійний апарат. Методика проведення ФВА. Етапи ФВА та їх суть. Бізнес-план як засіб реалізації проектів СОНП. Календарні і стрічкові графіки GANTTa, їх можливості та межі застосування.

Основні методи сітьового планування та управління: PERT, СPM; їх сутність та сфера застосування. Правила та порядок розробки сітьових графіків типу «вершини-події», розрахунок основних параметрів, аналіз та

оптимізація сітьових графіків. Оперативне управління ходом робіт за допомогою сітьових графіків. Поточна оптимізація (актуалізація) сітьового графіку за результатами його здійснення.

Завдання та шляхи підвищення якості продукції. Комплексна система управління якістю. Стандартизація та сертифікація продукції. Система стандартів ISO-9000. Організація технічного контролю якості продукції на підприємстві. Методика оцінки технічного рівня і якості продукції. Оцінка конкурентоспроможності виробу.

ТЕМА 9. Зміст, місце і роль менеджменту в організації

Поняття організації та її основні системні характеристики. Системний підхід до організації. Організація як відкрита соціотехнічна система, її основні елементи. Системні характеристики організації: цілеспрямованість, функціональність, структура, ієрархічність, цілісність, самоорганізація.

Місце і роль менеджменту в організації. Сутність управлінської праці та ознаки діяльності менеджера. Функції і роль менеджерів. *Сфери і рівні менеджменту.* Горизонтальний поділ управлінської праці: сфери діяльності менеджерів. Вертикальний поділ управлінської праці та рівні менеджменту. Якості менеджера. Концептуальні якості, фахові вміння взаємодіяти з людьми. Здібності до діагностики й аналітичні здібності.

Поняття стратегії, її значення та необхідність розробки. Елементи та рівні стратегії. Піраміда стратегій. Оцінка стратегічних альтернатив та вибір стратегії. Вибір корпоративної стратегії. Пакетний менеджмент. Вибір стратегії бізнесу. Типові стратегії М. Портера. Вибір функціональних стратегій. Тактичні плани, програми, проекти, політика, стандартні процедури, правила. Ситуаційне планування. Фактори, що впливають на ефективність планування в організації.

Групування (департаменталізація). Сутність процесів організаційного групування. Способи групування: за функціями; за продуктами; за

географічною ознакою; за споживачами.

Делегування повноважень (авторитету). Поняття повноважень. Лінійні та штабні повноваження. Основні елементи процесу делегування повноважень (передача відповідальності, передача повноважень; звітність). Фактори, що визначають позицію фірми у континуумі «централізація-децентралізація». Норма керованості. Висока та плоска структури управління.

Координація. Сутність та необхідність координації різних видів діяльності в організації. Механізми вертикальної інтеграції: прямий контроль; стандартизація процесів, знань, результатів.

Організаційні структури управління. Типи організаційних структур управління. Лінійна, лінійно-штабна, функціональна, лінійно-функціональна, дивізіональна, матрична, їх переваги та недоліки.

Фактори формування організаційних структур управління. Вплив зовнішнього середовища на вибір типу організаційної структури. Стратегія і структура. Вплив технології на формування організаційної структури: Розміри фірми та її організаційна структура. «Вік» організації як фактор формування її організаційної структури.

Управління організаційними змінами та конфліктами. Сутність організаційних змін. Поняття організаційних змін. Зовнішні та внутрішні фактори організаційних змін.

Процес організаційних змін. Модель процесу організаційних змін К. Левіт. Проведення організаційних змін. Підготовчий етап. Вибір тактики проведення організаційних змін. Вибір підрозділу, що здійснює зміни (внутрішній, зовнішній). Методи подолання опору змінам

ТЕМА 10. Контроль і оцінка ефективності управління та діяльності організації

Система та процес контролю. Сутність процесу контролю. Поняття контролю та його місце в системі управління. Модель процесу контролю.

Етапи процесу контролю: встановлення стандартів; вимірювання процесів; порівняння дійсного виконання зі стандартами; оцінка та реакція. Види контролю: упереджувальний; поточний; заключний.

Система контролю. Основні характеристики ефективної системи контролю (точність, об'єктивність, своєчасність, гнучкість, простота, економічність, стратегічна спрямованість, орієнтація на результати). Причини опору контролю та методи їх подолання.

Побудова ефективної системи контролю. Основні фактори, що обумовлюють вибір системи контролю (стиль керівництва; організаційні параметри; методи вимірювання; особисті якості). Ситуаційні фактори, що впливають на систему контролю.

Інструменти управлінського контролю. Фінансовий контроль. Розробка бюджетів. Типи бюджетів. Гнучкий бюджет. Бюджет на нульовій основі. Фінансовий аналіз (аналіз фінансової звітності, аналіз фінансових коефіцієнтів). Аналіз беззбитковості.

Контроль поведінки робітників. Сутність та значення контролю поведінки. Оцінка діяльності робітників. Повідомлення про результати оцінки. Модель процесу контролю поведінки. Прямий управлінський контроль (здібності та мотивація; дисципліна; винагорода).

Замінники прямого управлінського контролю.

ТЕМА 11. Підприємництво в ринкових умовах і механізм його фінансування

Види підприємницької діяльності. Форми підприємств (виробниче підприємство, комерційне підприємство, фінансове підприємство, консультативне підприємство). Механізм функціонування підприємства. Поняття, види і класифікація юридичних осіб. Суть і особливості організаційно-правових форм господарювання юридичних осіб. Об'єднання юридичних осіб. Концепція реформування підприємств у ринкових умовах.

ТЕМА 12. Виробництво, споживання та економічне зростання

Виробництво національного доходу. Фактори виробництва національного доходу. Виробнича функція. Показники ефективності використання основних факторів виробництва. Чинники, що визначають величину національного доходу. Функціональний розподіл національного доходу. Ціна фактора виробництва. Граничний продукт фактора. Реальна заробітна плата. Виробнича функція Коба-Дугласа. Середня продуктивність праці і капіталу. Споживання і заощадження. Використовуваний дохід і споживання. Функція споживання. Функція заощадження. Гранична схильність до споживання (MPC). Гранична схильність до заощадження (MPS). Середня схильність до споживання (APC).

Поточна вартість майбутнього доходу. Дисконтування. Чинники споживання і заощадження, не пов'язані з поточним доходом. Вибір заощадником активу. Ліквідність активу. Еластичність попиту на актив за майном. Активи вищої і нижчої цінності. Види заощаджень. Національні заощадження. Рівень заощаджень. Моделі поведінки споживача. Кейнсіанська функція споживання. Динаміка середньої схильності до споживання. Міжчасовий вибір споживача. Бюджетне обмеження. Гіпотеза життєвого циклу. Гіпотеза постійного доходу.

Інвестиційний процес і його типи. Неокласична модель інвестицій. q Тобіна. Функція інвестицій. Суть, значення та фактори економічного зростання. Економічний розвиток. Неокласична модель економічного зростання Солоу. Вихідні основи моделі Солоу. Нагромадження капіталу. Чинники капіталоозброєності праці. Стаціонарний обсяг капіталу. Рівень заощадження. Золоте правило обсягу капіталу. Збільшення населення. Стаціонарний стан зі зростанням населення. Демографічний вибух. Демографічний перехід. Вплив науково-технічного прогресу на економічне зростання. Стаціонарний стан із урахуванням науково-технічного прогресу. Обчислення внеску факторів в економічне зростання.

ТЕМА 13. Макроекономічна рівновага та макроекономічна нестабільність

Інструментарій дослідження економічної рівноваги. Сукупні видатки та їх складові. Рівноважний ВВП. Методи визначення рівноважного ВВП: “витікання-ін’єкції” та “видатки-обсяг національного виробництва”. Роль запасів у досягненні економічної рівноваги у короткостроковому періоді. Зміна сукупних видатків і рівноважний ВВП. Ефект мультиплікатора. Мультиплікатор видатків. Мультиплікатор збалансованого бюджету. Повний мультиплікатор видатків. Економічна рівновага у довгостроковому періоді та механізм її досягнення. Інфляційний і дефляційний розриви.

Парадокс заощадження. Сукупний попит і його складові. Крива сукупного попиту (AD). Причини від’ємного нахилу кривої AD . Зміни обсягу сукупного попиту та зміни сукупного попиту. Нецінові чинники сукупного попиту. Переміщення кривої сукупного попиту. Сукупна пропозиція. Крива довгострокової сукупної пропозиції та її переміщення. Крива короткострокової сукупної пропозиції та її переміщення. Чинники сукупної пропозиції у короткостроковому періоді.

Рівновага сукупних попиту і пропозиції. Збурення сукупного попиту і сукупної пропозиції. Стагфляція. Перегріта економіка. Дискусія з приводу сукупного попиту та сукупної пропозиції. Економічні коливання та їхні причини. Суть і фази ділового циклу. Залежність між зміною обсягу національного виробництва і зміною рівня безробіття. Закон Оукена. Безробіття. Соціально-економічні втрати від безробіття. Втрата і пошук роботи. Коефіцієнт звільнення і коефіцієнт працевлаштування. Причини безробіття. Негнучкість заробітної плати та її основні причини.

Суть і види інфляції. Передбачена і непередбачена інфляція. Збалансована і незбалансована інфляція. Інфляція попиту та інфляція пропозиції. Класична і сучасна інфляція. Соціально-економічні наслідки інфляції. Причини інфляції. Економічні школи про причини інфляції. Інфляція як багатofакторний процес. Взаємозв’язок інфляції та безробіття.

Рання крива Філіпса. Сучасне тлумачення взаємозв'язку і безробіття. Довгострокова крива Філіпса. Методи боротьби з інфляцією. Індксація та дезінфляція. Антиінфляційна стратегія.

ТЕМА 14. Стабілізаційна політика

Суть монетарної політики і її знаряддя. Процентна ставка. Пропозиція грошей. Комерційні банки і часткове резервування депозитів. Баланс комерційного банку: активи і пасиви. Створення банківських депозитів. Простий депозитний мультиплікатор. Мультиплікатор грошової бази. Модель пропозиції грошей. Центральний банк та його місце в національній економіці. Баланс центрального банку. Застосування знаряддя монетарної політики. Передавальний механізм монетарної політики. Нейтральність грошей у довгостроковому періоді.

Ефективність монетарної політики. Суть фіскальної політики і її знаряддя. Державний борг. Державний бюджет і його доходи. Державні видатки. Крива Лафера. Методи збалансування дефіцитного державного бюджету. Дискреційна фіскальна політика. Недискреційна фіскальна політика. Ефект витіснення. Проблеми поєднання фіскальних і монетарних інструментів. Суть і види державного боргу. Дефіцит бюджету. Структурний та циклічний дефіцити бюджету. Вплив дефіциту бюджету і державного боргу на національну економіку. Первинний дефіцит бюджету. Зовнішня заборгованість. Криза зовнішньої заборгованості та її причини.

Зростання взаємозалежності держав. Основні форми міжнародних економічних відносин. Зовнішня торгівля та її основні чинники. Показники участі країни у міжнародному поділі праці. Теорії міжнародної торгівлі. Зовнішня торгівля в умовах зростання витрат заміщення. Теорії міжнародної спеціалізації країн Гекшера-Оліна та Портера. Вигоди від зовнішньої торгівлі і розподіл доходів між країнами. Зовнішньоторговельна політика. Інструменти зовнішньоторговельної політики. Економічні наслідки запровадження мита. Економічні наслідки запровадження квоти. Аргументи

на користь та проти політики протекціонізму.

ТЕМА 15. Аналіз поведінки споживача

Теорія граничної корисності. Корисність в економічній теорії і проблема її виміру. Корисність та її види. Утилітаризм. Кардинальна (кількісна) і ординальна (порядкова) корисність. Загальна, середня та гранична корисність. Закон спадної граничної корисності, або перший закон Госена. Функція корисності. Вибір споживачем оптимальної комбінації благ. Правило максимізації корисності або другий закон Госена. Правило максимізації корисності в алгебраїчній формі. Рівновага споживача. Гранична корисність і крива попиту. Парадокс вартості. Цінність часу. Теорія індивідуальності (байдужості). Вибір споживача з ординалістських позицій. Уподобання та вибір споживача. Припущення (аксіоми) щодо системи уподобань споживача. Аналіз кривих індивідуальності. Крива індивідуальності. Карта кривих індивідуальності. Граничний коефіцієнт заміщення для двох благ. Види карти кривих індивідуальності.

Бюджетна пряма та поведінка споживача на ринку. Бюджетне обмеження і способи його виразу. Бюджетна пряма. Зміни в номінальному доході та переміщення бюджетної прямої. Зміни в цінах та переміщення бюджетної прямої. Рівновага споживача в теорії індивідуальності: графічна та алгебраїчна інтерпретація. Розширена бюджетна пряма. Композитний товар або маршаллові гроші. Реакція споживача на зміну його доходу. Крива "дохід-споживання". Криві Енгеля та функції Торнквіста для різних товарів. Реакція споживача на зміну цін товарів. Крива "ціна-споживання". Побудова лінії індивідуального попиту. Загальний ефект від зміни ціни. Тотожність Слуцького. Ефект заміщення та ефект доходу. Поділ загального ефекту на ефект доходу та заміщення за Дж. Гіксом і Є. Слуцьким. Компенсативна бюджетна пряма. Звичайні товари і товари Гіфіна. Застосування моделі раціонального вибору споживача. Ламана бюджетна пряма.

ТЕМА 16. Витрати, виторг і прибуток фірми

Суть і види витрат виробництва. Витрати виробництва. Альтернативні або економічні витрати. Явні і неявні витрати. Кошторис і структура витрат. Короткострокові та довгострокові витрати. Суспільні, приватні і зовнішні витрати. Трансакційні витрати. Короткострокові витрати. Криві окремих видів короткострокових витрат. Взаємозв'язки між загальними, середніми та граничними витратами. Довгострокові витрати та їх види. Довгострокові загальні, середні та граничні витрати. Взаємозв'язок між довгостроковими і короткостроковими середніми витратами. Криві довгострокових витрат і ефект масштабу виробництва. Позитивний і негативний ефект масштабу. Постійний ефект масштабу. Мінімальний ефективний розмір підприємства і структура галузі. Суть і види виторгу фірми. Загальний виторг. Цінова еластичність попиту і виторг продавця. Середній виторг. Граничний виторг. Криві виторгу фірми. Взаємозв'язки між видами виторгу фірми. Прибуток: суть і види. Економічний прибуток. Бухгалтерський прибуток. Середній та граничний прибуток. Нормальний прибуток. Методи максимізації прибутку. Метод порівняння загального виторгу і загальних витрат. Метод порівняння граничного виторгу і граничних витрат. Умови мінімізації збитків та припинення виробництва фірмою у короткостроковому періоді. Парадокс прибутку.

ТЕМА 17. Досконала конкуренція і чиста монополія

Основні моделі ринку: чиста (досконала) конкуренція, чиста монополія, монополістична конкуренція, олігополія. Ідеальні та реальні ринкові структури. Досконала конкуренція. Ознаки й умови досконалої конкуренції. Попит на продукт конкурентного продавця. Середній, загальний і граничний виторг. Максимізація прибутку у короткостроковому періоді: два підходи. Граничні витрати і крива короткострокової пропозиції. Рівновага фірми та галузі в короткостроковому періоді. Максимізація прибутку в довгостроковому періоді. Пропозиція фірми в довгостроковому періоді.

Тривала рівновага фірми, галузі, ринку та механізм її підтримки. Досконала конкуренція та ефективність. Споживчий надлишок і надлишок виробника. Модель чистої монополії та її характерні риси. Ознаки чистої монополії. Бар'єри для входження у галузь. Монополія і монопольна влада. Різновиди монополій. Монопольний ринок у короткому та довгому періодах. Монопольний попит. Визначення монополістом ціни та обсягу виробництва. Вплив на поведінку монополіста цінової еластичності попиту. Відсутність кривої монопольної пропозиції. Цінова дискримінація. Рівновага монопольної фірми в довгостроковому періоді. Порівняльна оцінка конкурентного та монопольного ринків. Антимоніпольна політика. Антимоніпольне законодавство у світі та в Україні.

ТЕМА 18. Предмет, теорії та чинники розвитку національної економіки

Предмет і методологія вивчення національної економіки. Передумови розвитку національної економіки. Політичний та економічний суверенітет держави як атрибут національної економіки. Функції національної економіки як науки. Національна економіка в системі економічного знання та її зв'язок із іншими науками. Національна економіка в системі розвитку економічної теорії. Концепція національної економіки С. Ю. Бачинського.

Конституція України про розвиток національної економіки. Сутність і компоненти національної економіки. Умови виникнення і розвитку національної економіки. Найважливіші ознаки (особливості) національної економіки. Інституційне середовище розвитку національної економіки. Організаційно-правова система регулювання національної економіки. Стан, джерела і завдання вивчення національної економіки. Структуризація системи національної економіки. Національна економіка як синергетична система. Критерії ефективності національної економіки. Завдання національної економіки в контексті сталого розвитку. Державне програмування сталого розвитку національної економіки. Еволюція

концепцій національної економіки.

Теорії національної економіки. Парадигми національної економіки у наукових школах меркантилізму, фізіократизму, марксизму і класичної школи. Історична школа про національну економіку. Неолібералізм і національна економіка. Концепції національної економіки у працях Ф. Ліста, М. Туган-Барановського, Ю. Бачинського. Дослідження національної економіки у працях С. Злупка. Постнеокласична економічна теорія та національна економіка України. Українська школа фізичної економії та моделі розвитку національної економіки. Сучасні економічні теорії про національну економіку та моделі її розвитку. Ноосферна модель розвитку національної економіки. Екогенологія та розвиток національної економіки. Чинники розвитку національної економіки.

Людський потенціал України та його головні складові. Демографічна ситуація в Україні. Стан здоров'я населення України. Освітній потенціал і матеріальний добробут населення України. Природні ресурси України, їхнє значення у розвитку економіки. Земельні ресурси України. Енергетичні та інші види природних ресурсів у системі національної економіки України. Зміни у структурі основного капіталу в суверенній Україні. Національний капітал і його роль у розвитку економіки України. Різновиди національного капіталу та їх значення для розвитку економіки України. Базовий капітал національної економіки та його структура. Індикатори сталого розвитку національної економіки. Соціалізація та екологізація національної економіки.

ТЕМА 19. Національні інтереси України і стратегічні орієнтири розвитку національної економіки

Європейський соціально-економічний реформізм і національні інтереси держави. Особливості європейського соціально-економічного реформізму. Національні інтереси сталого розвитку України та механізми їх реалізації. Конституційні основи національних економічних інтересів України. Конституція України про реалізацію національних інтересів

держави. Національні економічні інтереси України, їхня структура та пріоритети. Потенційні загрози національній економічній безпеці України та шляхи їх усунення. Закон України «Про основи національної безпеки». Пріоритети національної стратегії розвитку України. Завдання та шляхи формування Національної програми економічної безпеки. Державні цільові програми як інструмент реалізації пріоритетів національної безпеки України. Політика національної безпеки і стратегічні орієнтири розвитку національної економіки.

Національна безпека та її різновиди. Особливості забезпечення національної безпеки в економіці України. Організаційно-управлінські та правові механізми реалізації соціальної національної безпеки в Україні. Організаційно-управлінські та правові механізми реалізації екологічної національної безпеки в Україні. Неофіційний сектор національної економіки України та його негативні риси. «Тіньова економіка», її головні компоненти і механізми функціонування. Причини виникнення неофіційного сектору в економіці України за роки незалежності. Методи оцінки «тіньової економіки». Особливості неофіційного сектору економіки України. Вплив неофіційного сектору на процеси реформування української економіки. Стратегічні завдання детінізації національної економіки. Основні напрями та механізми детінізації економіки в Україні. Заходи щодо детінізації економіки України. Основні сектори тіньової економіки в Україні та напрями їх подолання. Законодавство України про заходи щодо детінізації економіки.

ТЕМА 20. Національне багатство та еколого-економічна безпека України

Суть національного багатства. Структура національного багатства згідно з положенням СНР-93. Функції національного багатства. Зміни в системі національного багатства. Типи впливів, що індукують зміни в системі національного багатства. Структура національного багатства України. Основні екзогенні та ендогенні чинники, що впливають на зміни у

структурі національного багатства України. Проблеми обліку та інвентаризації національного багатства України. Проблеми включення до складу національного багатства природних ресурсів. Облік нематеріальних форм у складі національного багатства. Облік військового майна у складі національного багатства. Облік особистого майна населення у складі національного багатства.

Державне регулювання національного багатства. Перспективні напрямки збереження і нагромадження національного багатства в контексті реалізації моделей інноваційного, соціально орієнтованого та екологічно збалансованого розвитку національної економіки. Необхідність розробки Національної системи екологічно орієнтованого обліку, інвентаризації та оцінки національного багатства в Україні, етапи її формування.

Суть еколого-економічної безпеки. Загрози еколого-економічній безпеці України та шляхи їх усунення. Екологічна безпека в системі трансформаційних процесів економіки України. Перерозподіл вартості продукції галузей природокористування в національній економіці. Сукупні втрати національної економіки України від пошуку ренти у сфері природокористування. Основні напрямки врахування екологічного чинника в економічному реформуванні національної економіки. Наслідки екологічної зорієнтованості системи економічних трансформацій у короткотерміновому та довготерміновому періодах. Концепція сталого (екологічно збалансованого) розвитку: її суть, принципи та цілі. Моделі сталої національної економіки. Функції сталого розвитку національної економіки. Індикатори слабкої та сильної сталості національної економіки. Основні положення «Програми дій. Порядку денного на XXI століття», її реалізація в Україні. Індекс екологічної сталості країн. Екологічна Конституція Землі та її роль у реалізації моделі екологічно збалансованого розвитку світової економіки.

Ноосферна модель екологічно збалансованого розвитку національної економіки. Індикатори сталого розвитку економіки України, їхні недоліки.

Етапи переходу економіки України до сталого розвитку. Організаційно-правові засади формування моделі екологічно збалансованої економіки в Україні. Основні засади проєкту Концепції сталого розвитку України. Основні положення Комплексної програми реалізації на національному рівні рішень, прийнятих на Всесвітньому саміті зі сталого розвитку на 2003-2015 рр.

Основні засади загальнодержавної програми формування національної екологічної мережі України на 2000-2015 роки. Перспективи реалізації моделі екологічно збалансованої економіки в Україні. Екологічний менеджмент у системі формування екологічно збалансованої економіки. Зміст серії стандартів ISO-14000. Актуальні проблеми для вітчизняних суб'єктів господарювання при впровадженні систем міжнародних стандартів. Роль бюджетування при вирішенні екологічних проблем національної економіки. Напрями бюджетного планування для природно-заповідних об'єктів.

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ТЕМ РЕФЕРАТІВ

1. Поняття ринкової економіки
2. Конкуренція
3. Ринкове ціноутворення
4. Особливості грошово-кредитної системи
5. Господарський кругообіг
6. Домашні господарства
7. Матеріальні та грошові потоки
8. Фінансові посередники
9. Національні моделі ринкової економіки
10. Американська модель ринкової економіки
11. Скандинавська модель ринкової економіки
12. Японська модель ринкової економіки
13. Основні функції ринку
14. Структура ринку, типи і види ринку
15. Торгово-промислові палати, товарні та фондові біржі
16. Служби маркетингу та брокерські фірми
17. Інвестиційні і холдингові компанії
18. Попит і пропозиція
19. Підприємство та фірма. Основні функції та цілі підприємства
20. Критерії класифікації підприємств
21. Витрати та ресурси виробництва
22. Базова, фактурна та закупівельна ціна і тарифи
23. Методи ціноутворення
24. Підприємництво, його функції, принципи та моделі
25. Соціально-економічні передумови цивілізованого розвитку підприємництва
26. Види та форми підприємництва
27. Сектори економіки

28. Валовий внутрішній продукт
29. Методи розрахунку ВВП
30. Додана вартість
31. Валовий національний дохід
32. Номінальний і реальний ВВП
33. Регіональні дослідження
34. Парадигми регіону
35. Квзікорпорація та квазідержави
36. Соціально-економіко-математичне моделювання
37. Макрорегіоналізація
38. Класифікація регіонів
39. Спеціалізація регіонів
40. Державна регіональна політика
41. Міжрегіональне співробітництво
42. Міжрегіональні проекти
43. Сталий розвиток
44. Екологічна, економічна та соціальна складові сталого розвитку
45. Стратегія сталого розвитку України
46. Регіональні інноваційні системи
47. Програми використання та охорони природно-ресурсного потенціалу регіонів
48. Малі підприємства
49. Підприємці-власники
50. Інвестиційна активність
51. Реальний сектор економіки
52. Кредитні ресурси
53. Система підбору персоналу
54. Капітальні інвестиції
55. Управління підприємством
56. Місія та цілі підприємства

57. Стратегія розвитку підприємства
58. Модель мотивації та стимулювання
59. Бізнес-проекти
60. Корпоративна соціальна відповідальність
61. Імідж підприємства
62. Конкурентоспроможність підприємства

Перелік екзаменаційних питань

1. Макроекономічні показники обсягу національного виробництва.
2. Макроекономічні показники рівня зайнятості.
3. Макроекономічні показники сфери цін.
4. Макроекономічні показники сфери зовнішньоекономічних зв'язків.

Платіжний баланс.

5. Методологія обчислення валового внутрішнього продукту. Три методи обрахунку ВВП.

6. Виробництво і функціональний розподіл національного доходу.

7. Споживання і заощадження. Інструментарій для аналізу споживання і заощадження. Чинники споживання і заощадження, не пов'язані з поточним доходом.

8. Моделі поведінки споживача. Кейнсіанська функція споживання. Гіпотези життєвого циклу та постійного доходу.

9. Суть та види інвестицій. Крива інвестиційного попиту.

10. Суть, фактори та типи економічного зростання. Погляди на економічне зростання.

11. Неокласична модель економічного зростання Р. Солоу. “Золоте правило” обсягу капіталу.

12. Народонаселення та економічне зростання. Вплив науково-технічного прогресу на економічне зростання в неокласичній моделі.

13. Сукупні видатки та їхні складові. Методи визначення рівноважного ВВП у короткостроковому періоді.

14. Ефект мультиплікатора. Мультиплікатор видатків.

15. Вплив міжнародної торгівлі і державного сектора на рівноважний ВВП.

16. Сукупний попит і його складові. Крива сукупного попиту та її переміщення.

17. Сукупна пропозиція. Крива сукупної пропозиції та її переміщення.

18. Рівновага сукупних попиту та пропозиції. Дискусія з приводу сукупного попиту та сукупної пропозиції.

19. Економічні коливання та їхні причини. Фази ділового циклу. Закон Оукена. Екстернальні та інтернальні теорії економічних коливань.

20. Безробіття, його причини та види. Природна норма безробіття.

21. Суть інфляції, її причини та види. Наслідки інфляції.

22. Взаємозв'язок інфляції та безробіття. Крива Філіпса. Методи боротьби з інфляцією.

23. Суть монетарної політики. Пропозиція грошей і створення банківських депозитів.

24. Центральний банк та його місце в національній економіці. Застосування центральним банком знарядь монетарної політики. Політика дорогих та дешевих грошей.

25. Суть фіскальної політики та її знаряддя. Дискреційна та недискреційна фіскальна політика.

26. Державний бюджет. Доходи і видатки державного бюджету. Крива Лафера. Державний борг.

27. Валютні курси. Плаваючі і фіксовані валютні курси. Міжнародні системи валютних курсів.

28. Основні форми міжнародних економічних відносин. Зовнішня торгівля та її основні чинники. Показники участі країни у міжнародному поділі праці.

29. Зовнішньоторговельна політика та її інструменти. Аргументи на користь та проти політики протекціонізму.

30. Суть теорії корисності. Гранична та загальна корисність. Закон спадної граничної корисності.

31. Вибір оптимального рівня споживання одного блага в теорії корисності. Споживчий надлишок. Побудова кривої попиту на основі граничної корисності.

32. Вибір споживачем оптимальної комбінації благ у теорії корисності. Взаємозв'язок ринкових цін і граничних корисностей блага. Парадокс вартості.

33. Карта байдужості та бюджетна пряма. Визначення стану рівноваги споживача.

34. Впливи змін у доходах споживачів і цінах на бюджетну пряму. Криві

“дохід-споживання” та “ціна-споживання”.

35. Виробнича функція з одним змінним ресурсом. Загальний, середній та граничний продукти. Стадії виробництва.

36. Аналіз виробництва у довгостроковому періоді. Виробнича функція та її види.

37. Закон ефекту масштабу та форми його прояву. Ізокоста. Мінімізація витрат виробництва.

38. Витрати виробництва та їх класифікація. Види короткострокових витрат та взаємозв'язки між ними.

39. Довгострокові витрати та їх види. Побудова кривої довгострокових середніх витрат фірми. Довгострокові витрати виробництва і структура галузі.

40. Виторг фірми та його види. Залежність між різними видами виторгу фірми.

41. Прибуток фірми та його види. Бухгалтерський та економічний прибуток фірми.

42. Максимізація прибутку конкурентної фірми в короткостроковому періоді методами зіставлення загального виторгу і загальних витрат та граничного виторгу і граничних витрат.

43. Максимізація прибутку конкурентної фірми у довгостроковому періоді. Тривала рівновага фірми, галузі, ринку та механізм її підтримки.

44. Основні моделі ринку: чиста (досконала) конкуренція, чиста монополія, монополістична конкуренція, олігополія. Ідеальні та реальні ринкові структури.

45. Модель чистої монополії та її характерні риси. Різновиди монополій.

46. Монопольний ринок у короткому та довгому періодах.

47. Порівняльна оцінка конкурентного та монопольного ринків. Антимонопольна політика.

ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка: Підручник: У 2 кн. / [С. М. Панчишин, П. І. Островець, В. Б. Буняк та ін.]; за ред. С. М. Панчишина, П. І. Островець. Кн. 1: Вступ до аналітичної економії. Макроекономіка. 2-ге вид., виправл. і доповн. К. : Знання, 2013. 615 с.
2. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка : підручник : у 2 кн. / За ред. С. М. Панчишина, П. І. Островець. Кн. 2 : Мікроекономіка. К. : Знання, 2014. 390 с.
3. Бутко М.П. Виробничий менеджмент : підручник / М. П. Бутко. К. : Центр навчальної літератури, 2017. 420 с.
4. Буряковський В.В. Національна економіка : навчальний посібник. Дніпропетровськ : Наука і освіта, 2007. 310 с.
5. Бойчик І.М. Економіка підприємства : підручник / І. М. Бойчик. К. : Кондор-Видавництво, 2016. 378 с.
6. Галушка З.І., Поченчук Г.М. Економіка: теорія і практика : підручник. Чернівці : Чернів. нац. ун-т, 2020. 232 с.
7. Голубничий В. Три лекції про економіку України // Українська економічна думка : хрестоматія / Упоряд. С. М. Злупко. К. : Знання, 2007. С. 666-678.
8. Гринів Л.С. Екологічна економіка. Львів : Магнолія – 2006, 2010. 358 с.
9. Гринів Л.С., Кічурчак М.В. Національна економіка. Львів : Магнолія – 2006, 2009. 464 с.
10. Дідівська Л.І. Державне регулювання економіки : навч. посібник. 5-те вид., стер. / Л. І. Дідівська, Л. С. Головка. К. : Знання, 2006. 213 с.
11. Дмитрієв І. А., Шевченко І. Ю. Економіка підприємства : навч. посібник для практичних занять і самостійної роботи студентів вищих навчальних закладів. Харків : ХНАДУ, 2018. 292 с.
12. Економіка і бізнес : підручник / за ред. д.е.н., проф. Л. Г. Мельника, д.е.н., проф. О. І. Карінцевої. Суми : Університетська книга, 2021. 316 с.

13. Економіка підприємства : підручник / під заг. ред. д.е.н., проф. Л. Л. Ковальської та проф. І. В. Кривов'язюка. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2020. 700 с.
14. Економіка підприємництва : підручник / за ред. д.е.н., проф. Л. В. Фролової. Одеса : Бондаренко М.О., 2020. 708 с.
15. Економіка України: національна стратегія розвитку : монографія / За ред. д.е.н., проф. Л. С. Гринів. Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. 444 с.
16. Економічна політика : навч-метод. посібник для самост. вивч.дисц. / О. О. Беляєв, М. І. Дибя, А. С. Бебело, А. З. Зазимко та ін. К. : КНЕУ, 2005. 136 с.
17. Економічна теорія: вступ, макроекономіка, мікроекономіка : навч. посібник / [З. Г. Ватаманюк, О. З. Ватаманюк, Н. І. Гнатюк та ін.]; за ред. О. З. Ватаманюка. Львів : Інтелект-Захід, 2011. 656 с.
18. Економічна теорія: практикум (тести і задачі) : навчальний посібник / [О. Ватаманюк, Є. Майовець, М. Стирський та ін.]; за ред. О. Ватаманюка. Львів : Інтелект-Захід, 2010. 374 с.
19. Заблоцький Б.Ф. Національна економіка : підручник. Львів : Новий світ-2000, 2009. 582 с.
20. Злупко С.М. Перехідна економіка: сучасна Україна. К. : Знання, 2006. 367 с.
21. Іванілов О.С. Економіка підприємства : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 728 с.
22. Карпінський Б.А., Божко С.М. Сталий розвиток економіки: узагальнена модель. Львів, 2005. 255 с.
23. Конкурентна політика держави в умовах трансформації національної політики : монографія / За заг. ред. В. Д. Лагутіна. Київ : Київський національний торговельно-економічний університет, 2008. 307 с.
24. Конкурентоспроможність економіки України в умовах глобалізації : монографія / За ред. Я. А. Жаліла; Нац. ін-т стратегічних досліджень. К. : Знання України, 2005. 388 с.

25. Михайлов С.І. Менеджмент : навчальний посібник / С. І. Михайлов. К. : Центр навчальної літератури, 2017. 536 с.
26. Манків Г. Макроекономіка / Грегорі Манків. К. : Основи, 2000. 588 с.
27. Манів З.О., Луцків І.М., Манів С.З. Регіональна економіка : навч. посібник. Львів : Магнолія-2006, 2008. 638 с.
28. Михасюк І.Р., Швайка Л.А. Державне регулювання економіки : підручник. Львів : Магнолія плюс; видавець СПД ФО «В.М. Піча», 2006. 220 с.
29. Міжнародні стратегії економічного розвитку : навч. посіб. / М. В. Жук, Т. В. Бауліна. К. : Вид. ПАЛИВОДА А.В., 2006. 348 с.
30. Островерх П.І. Мікроекономіка. Тести і задачі. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2006. 400 с.
31. Світ. Європа. Україна: Трансформація економіки та інтеграція / Ю. З. Гончаров, Ю. О. Петін, О. М. Сальник. К. : Знання України, 2007. 504 с.
32. Стефанишин О. Теорія розвитку людського потенціалу національної економіки : навч. посіб. Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2009. 306 с.
33. Стеченко Д.М. Державне регулювання економіки : навч. посіб. 3-тє вид., випр. К. : Знання, 2006. 262 с.
34. Швайка Л.А. Державне регулювання економіки. К. : Знання, 2006. 435 с.

Додаткова література

1. Господарський кодекс України: Прийнятий Верховною Радою України 16 січня 2003 р. К. : Істина, 2003. 208 с.
2. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань: [Електронний ресурс]: Закон України від 14.08.2021 № 755-IV // Відом. Верхов. Ради України, 2003. № 31-32. Ст. 263. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15/ed20210814#Text>.
3. Про господарські товариства: [Електронний ресурс] : Закон України від 03.07.2020 № 1576-XII // Відом. Верхов. Ради України, 1991. № 49. Ст. 682. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12#Text>.

4. Про ліцензування видів господарської діяльності: [Електронний ресурс] : Закон України від 01.07.2021 № 222-VIII // Відом. Верхов. Ради України, 2015. № 23. Ст. 158. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19/ed20210701#Text>.

5. Про ціни та ціноутворення: [Електронний ресурс]: Закон України від 16.10.2020 № 5007-VII // Відом. Верхов. Ради України, 2013. № 19-20. Ст. 190. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5007-17#Text>.

6. Кодекс законів про працю України : [Електронний ресурс] : Закон України від 14.08.2021 № 322-08. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08/ed20210814#Text>.

7. Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності: Закон України [Електронний ресурс] : Закон України від 01.07.2020 № 1160-IV // Відом. Верхов. Ради України, 2004. № 9. Ст. 79. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1160-15#Text>.

8. Про захист прав споживачів: Закон України [Електронний ресурс] : Закон України від 01.08.2001 № 1023-XII // Відом. Верхов. Ради України, 1991. № 30. Ст. 379. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text>.

9. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України [Електронний ресурс] : Закон України від 01.08.2021 № 959-XII // Відом. Верхов. Ради України, 1991. № 29. Ст. 377. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text>.

10. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні: Закон України [Електронний ресурс] : Закон України від 10.12.2020 № 4618- VI // Відом. Верхов. Ради України, 2013. № 3. Ст. 23. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4618-17/ed20201210#Text>.

11. Про затвердження переліку документів, які додаються до заяви про видачу ліцензії для окремого виду господарської діяльності : Постанова КМУ від 04.07.2001 № 756. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/756-2001-п#Text>.

12. Про затвердження Програми розвитку інвестиційної та інноваційної

діяльності в Україні: Постанова КМУ від 02.02.2011 № 389. Режим доступу:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-2011-п#Text>.

ЗВО «ВІДКРИТИЙ МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ РОЗВИТКУ
ЛЮДИНИ «УКРАЇНА»

Директор Інституту

економіки та менеджменту

_____ Світлана НЕСТЕРЕНКО

«__» _____ 2025 р.

ВСТУПНИЙ ІСПИТ ДО АСПРАНТУРИ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ (Галузь знань
С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини
спеціальності С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини»)

_____ *ІІІ вступника*

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ №1 (ЗРАЗОК)

I. Виробництво і функціональний розподіл національного доходу.

II. Економічні коливання та їхні причини. Фази ділового циклу. Закон
Оукена. Екстернальні та інтернальні теорії економічних коливань.

III. Максимізація прибутку конкурентної фірми в короткостроковому
періоді методами зіставлення загального виторгу і загальних витрат та граничного
виторгу і граничних витрат.

IV. Тести

Вказівка: Розв'яжіть завдання і в дужках (.....) запишіть відповідь.

№1. (.....) Припустимо, що рівноважна ціна бензину становить 10,5 грн за літр. Уряд установив максимальну ціну на рівні 10 грн. За рівноважної ціни величина попиту становила 100 000 л на тиждень. Після запровадження максимальної ціни величина пропозиції становитиме:

1) менш як 100 000 л на тиждень, а величина попиту перевищуватиме цей обсяг;

2) більш як 100 000 л на тиждень, так само як і величина попиту;

3) менш як 100 000 л на тиждень, так само як і величина попиту,

4) більш як 100 000 л на тиждень, а величина попиту буде меншою.

№2. (.....) Якщо зростання ціни товару від 4 грн до 5 грн спричинило зменшення величини попиту з 200 одиниць до 100 одиниць, то коефіцієнт цінової еластичності попиту, обчислений за формулою середньої точки, за модулем становить:

1) 2;

2) 3;

3) 5;

4) 6.

№3. (.....) Якщо $MU_a/P_a = 100/35$ ютилів $= MU_b/P_b = 300/? = MU_c/P_c = 400/?$, то ціни благ b і c у випадку оптимуму споживача:

1) не можуть бути визначені на основі наявної інформації;

2) 105 грн і 140 грн, відповідно;

3) 105 грн і 175 грн, відповідно;

4) 100 грн і 200 грн, відповідно.

№4. (.....) Якщо два блага є абсолютними (досконалыми) замінниками, то:

1) граничний коефіцієнт заміщення одного блага іншим є сталим;

2) криві байдужості мають вигляд прямого кута;

- 3) криві байдужості мають вигляд горизонтальних ліній;
 4) усі відповіді неправильні.

№5. (.....) Гіпотеза постійного доходу М. Фрідмана твердить, що гранична схильність до споживання доходу:

- 1) становить одиницю;
 2) становить нуль;
 3) вища для постійного доходу, ніж для тимчасового доходу;
 4) нижча для постійного доходу, ніж для тимчасового доходу.

V. Задача

Обчисліть ВВП як суму видатків, якщо за звітний період в економіці країни зафіксовано такі показники:

Показники	Грошові одиниці
Особисті видатки на споживання	7500
Чисті інвестиції	1020
Відрахування на споживання основного капіталу	2435
Процент	1080
Трансферні платежі	1235
Державні закупівлі товарів та послуг	2375
Чистий експорт	-870
Чисті іноземні факторні доходи	825

- 1) 12900 2) 14255 3) 13695 4) 10025 5) 12460